Freebie

Kako uvesti Montessori: okolina, aktivnosti i kreativnost

Dr. sc. Carla Konta

Dobrodošla i dobrodošao na Zapi platformu!
Drago nam je što si ovdje!

Vjerujemo da prava promjena obrazovanja počinje kod kuće, u obitelji i svakodnevnim odlukama koje donosimo za svoju djecu.

Zato smo stvorili Zapi, obrazovnu platformu koja roditeljima i svima koji rade s djecom donosi znanje, programe i konkretne aktivnosti kojima mogu obogatiti učenje svoje djece, poticati njihovu samostalnost, razvijati kreativnost i pomoći im da izgrade karakter i vještine potrebne za život.

Naša je misija dovesti Montessori, kreativnost i poduzetništvo u tvoj dom, uz odgoj za vrline kao temelj obiteljskog života.
Na Zapiju vjerujemo da obrazovanje nije ograničeno na školske predmete, ocjene ili učionice. Djeca uče i dok pripremaju doručak, postavljaju pitanja, istražuju prirodu, stvaraju vlastitim rukama, rješavaju probleme ili pokušavaju ostvariti neku svoju ideju.

Upravo takva iskustva želimo učiniti dostupnima svakoj obitelji.

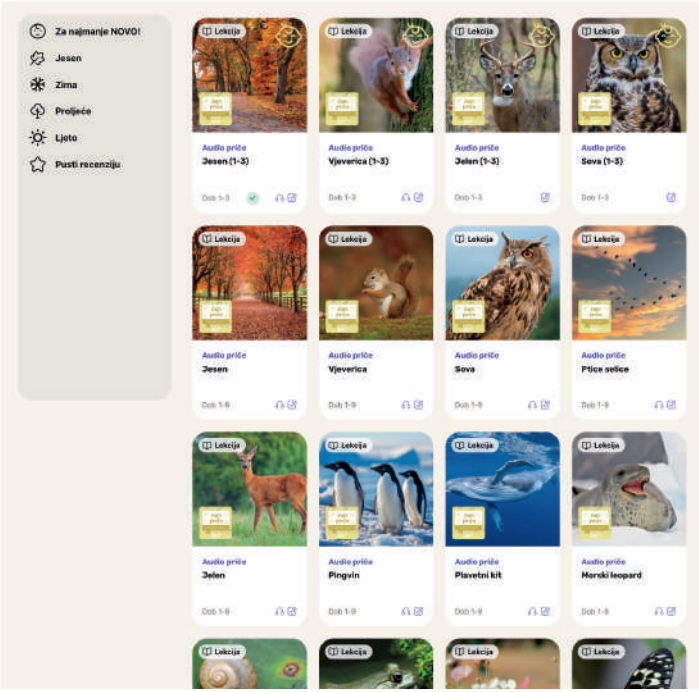
Dobrodošla i dobrodošao u Zapi zajednicu!

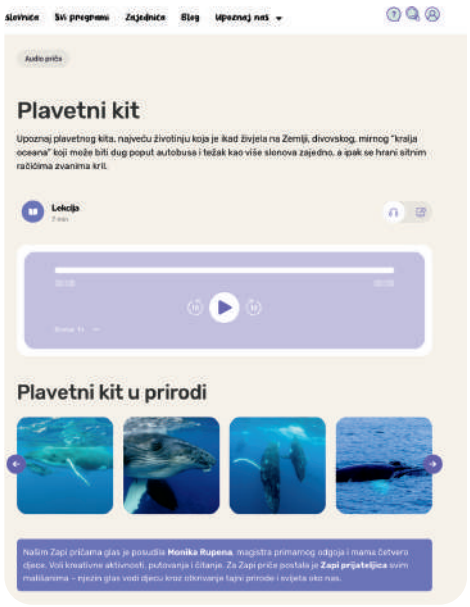
Veselimo se što ćemo zajedno mijenjati obrazovanje, počevši od vlastite obitelji, skupine ili razreda.

Sve o našim pretplatama i mogućnostima koje ti Zapi nudi saznaj ovdje: https://zapi-edu.hr/pretplate/

A za bilo kakvo pitanje slobodno nam piši nam na hej@zapi-edu.hr

Audio priče

Ovo je mjesto za tebe ako...

- Želiš da tvoje dijete razvija samostalnost, koncentraciju i dobre navike od najranije dobi, ali i da nauči preuzimati odgovornost za vlastite postupke.
- Želiš uvesti Montessori pristup u svoj dom i razumjeti kako djetetu pripremiti okruženje koje potiče njegov prirodni razvoj, znatiželju i želju za učenjem.
- Tražiš kreativne i istraživačke aktivnosti koje će tvojem djetetu omogućiti da stvara vlastitim rukama, razvija maštu i otkriva svoje talente.
- Želiš svojem školarcu pomoći da razvije inicijativu, poduzetnički način razmišljanja i vještine koje će mu trebati u svijetu koji se neprestano mijenja.
- I, možda najvažnije, želiš da obrazovanje tvojem djetetu pomogne izrasti u sposobnu, odgovornu i samostalnu osobu, koja zna razmišljati, surađivati i donositi vlastite odluke.

Što te čeka na Zapi platformi?

Zapi okuplja obrazovne programe za djecu različitih dobi, od najranijeg djetinjstva do srednjoškolskih godina, kao i sadržaje namijenjene roditeljima.

Montessori 1–6

Program koji pomaže primijeniti Montessori načela u svakodnevnom obiteljskom životu ili skupini. Pronaći ćeš lekcije, aktivnosti i materijale za razvoj samostalnosti, koncentracije, jezika, matematike, senzorike i praktičnih životnih vještina.

Kompas za školarce
Sadržaji za osnovnoškolce i srednjoškolce koji potiču samostalno učenje, organizaciju vremena, razvoj osobnih talenata, inicijative i životnih vještina.

Kreativnost i poduzetništvo
Likovne i STEM radionice, ručni rad, audio priče i programi poduzetništva koji djeci omogućuju da istražuju, stvaraju, eksperimentiraju i razvijaju vlastite ideje.

Zapi zajednica
Prostor za roditelje koji žele razmjenjivati iskustva, postavljati pitanja i nastaviti učiti uz podršku drugih obitelji i stručnjaka.

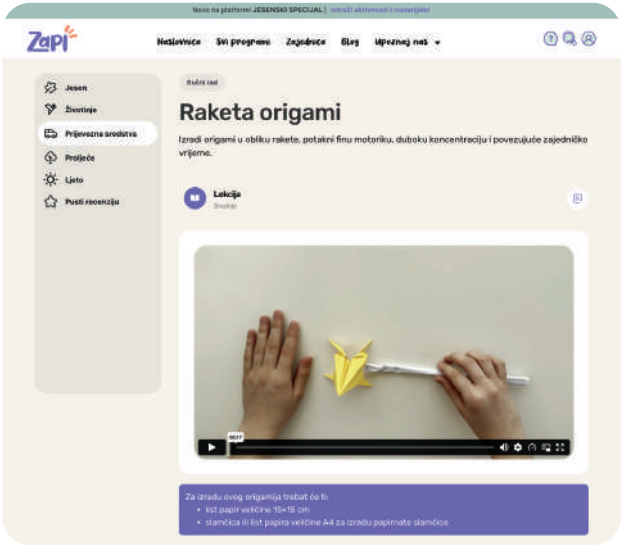
Naš je cilj da na Zapiju uvijek pronađeš nešto što možeš primijeniti u svojoj obitelji, bilo da imaš malo dijete koje tek otkriva svijet ili školarca koji se priprema za sve veću samostalnost.

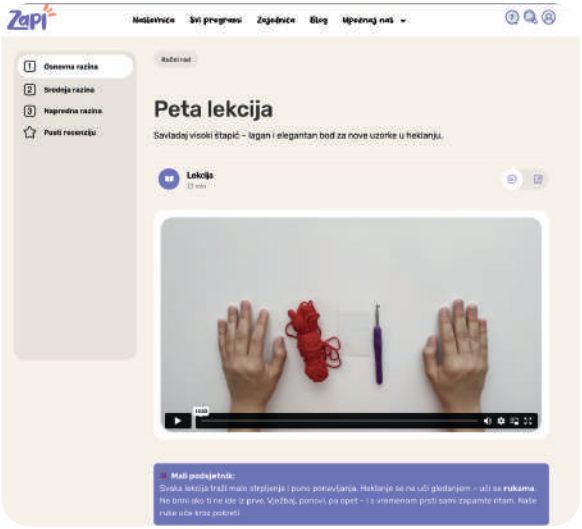
Što ćeš pronaći u ovom priručniku?
Ovaj priručnik tvoja je ulaznica u Zapi svijet. Ukratko, saznat ćeš kako:

- prilagoditi dom prema Montessori načelima
- potaknuti samostalnost
- ponuditi prve Montessori aktivnosti
- potaknuti koncentraciju
- osmisliti kreativne radionice
- potaknuti učenje kroz iskustvo i istraživanje.

Izrada origami oblika

Miku tečaj heklanja

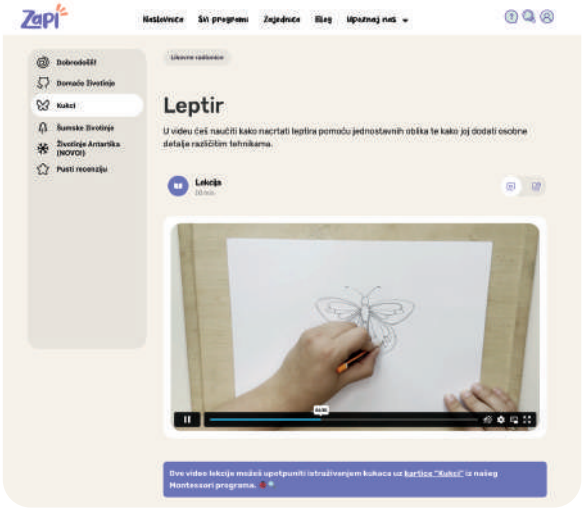

Istodobno, svjesni smo da roditelji često nemaju vremena pripremati složene aktivnosti ili ponekad nisu sigurni odakle započeti. Zato smo na Zapi platformi pripremili video radionice koje vraćaju djecu stvaranju rukama: likovno stvaranje, izradu origamija, prve korake u heklanju ili slušanje audio priča.

Kroz takve aktivnosti dijete razvija finu motoriku, produbljuje koncentraciju i doživljava smirenje, jer kreativan rad rukama opušta i um i tijelo. Istodobno dobivaš priliku za kvalitetno zajedničko vrijeme s djetetom ili, ako ti je potrebno, kratak predah dok se dijete samostalno bavi smislenom i kreativnom aktivnošću.

Ovo su samo neki od primjera aktivnosti koje meni, kao majci šestero djece i poduzetnici čije najmlađe kćeri ne idu u vrtić, a uz dvije srednjoškolke koje se školuju kod kuće, često spašavaju dane. 😊

Likovne aktivnosti - “Točka” i “Boja” istraživačke likovne radionica” te tečaj crtanja “Crtaj s Pipom”

1 Kako uvesti Montessori kod kuće

Veliko djelovanje koje mi možemo ostvariti na djecu ostvaruje se putem okoline, jer dijete upija okolinu, iz okoline preuzima sve i utjelovljuje to u sebi. – Maria Montessori

Postoje dva glavna razloga zašto “montessorizirati” svoj dom. Prvi je, zasigurno, taj što omogućavamo djetetu samostalnost i samim time razvojnu okolinu koja radi za njega. Drugi je pak važan roditeljima jer djeca koja žive u pripremljenoj okolini sklona su imati manje “tantruma” ili kriza (kako ih volim radije nazivati) zato što su im stvari nedostupne. Drugim riječima, pripremljena okolina daje roditeljima mirnije, skladnije i zadovoljnije dijete.

Naime, kada dijete ne nalazi prepreke unutar svoga doma, pri korištenju igračaka i sudjelovanju u aktivnostima, lakše se koncentrira na svoj posao, osjeća veću slobodu te jača samopouzdanje jer uspijeva odraditi aktivnost bez potrebe za intervencijom odrasle osobe.

Što možeš prvo učiniti?

Primjena Montessori pristupa kod kuće ne zahtijeva velike promjene ni skupe materijale. Dovoljno je nekoliko jednostavnih prilagodbi koje će djetetu omogućiti više samostalnosti, a tebi olakšati svakodnevicu. Evo tri promjene s kojima možeš započeti već danas.

1. **Uvedi namještaj na razini djeteta**: to je primjerice radni stol sa stolicom u sobi ili dnevnom boravku, krevet na razini poda, kuke za odjeću, niski ormar ili ladičar kako bi se dijete moglo samostalno odijevati, obuvati, prati zube, spremiti igračke, pripremiti si užinu itd.
2. **Manje je više**: smanji količinu igračaka! Ono što je djetetu potrebno kako bi bilo zainteresirano za igru jesu niska polica te ne više od 5–6 igračaka/aktivnosti na istoj polici. To mogu biti slagalica, aktivnost s koncem za umetanje, igra građenja, košarica sa životinjama i sličnim karticama, igra oblika i boja i slično. Idealno je da aktivnost nije niti prelagana (pa je dijete brzo završi) niti preteška (pa se frustrira i uopće je ne završi).
3. **Neovisnost i samostalnost kao prioritet**: ako dijete često traži od tebe piće, postoji li način da mu namijeniš nisku policu u kuhinji s vrčem punim vode i čašom kako bi si moglo samostalno natočiti piće? Ako te traži jaknu prije izlaska, možeš li mu postaviti kuku za odjeću na njemu dostupnu visinu? Razmisli što bi mogao/mogla promijeniti kako bi tvoja djeca postala samostalnija kod kuće.

3 Zašto našoj djeci treba ručni rad i kreativne aktivnosti?

Marija Montessori isticala je da je ruka instrument uma, sredstvo kojim dijete gradi i razvija svoj um. Ono što je ona promatrala u svom radu s djecom danas potvrđuju i suvremena neuroznanstvena istraživanja: rad rukama iznimno je važan za razvoj kognitivnih sposobnosti, koncentracije i mišljenja.

U današnjem školskom sustavu djeca, nažalost, **sve rjeđe rade rukama. Pišu manje nego prije, a mnoge aktivnosti koje uključuju stvaranje, oblikovanje i istraživanje materijala postupno nestaju iz svakodnevice**. To je ozbiljan izazov, jer upravo kroz rad rukama dijete razvija moždane procese koji su temelj za učenje, razumijevanje i kreativno razmišljanje.

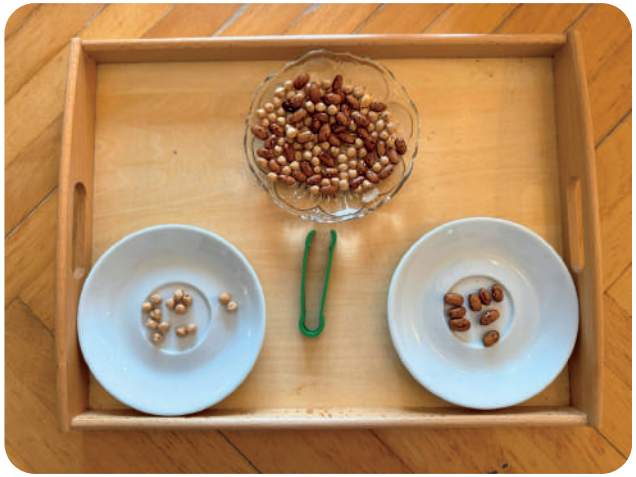
Aktivnost iz likovne radionice “Boja”

5) Razvrstavanje hvataljkom
Dob: 1,5-6
Materijali: dječja hvataljka, 2–3 vrste namirnica, nekoliko zdjelica

Cilj: preciznost, koncentracija, kontrola prstiju

Opis: hvataljka traži mir i sporiji ritam i baš zato pomaže djetetu da se usredotoči. Pomiješaj dvije vrste namirnica u jednu zdjelu, a pored stavi prazne zdjelice. Pokaži polako kako hvataljkom odvajaš i premještaš svaku namirnicu u "svoju" zdjelicu, pa prepusti djetetu. Kreni s većim komadima, a kasnije idi na sitnije i osjetljivije.

Montessori pitanja opažanja:
- Što ti je lakše uhvatiti: veće ili manje?
- Kako zovemo ovu namirnicu?
- Koja namirnica "bježi", a koja mirno stoji?

4. **Gledaj kuću očima svoga djeteta**: naša djeca žive u divovskim kućama i normalno je da se frustriraju u okruženju u kojem ništa nije dizajnirano za njih. Sjedni na pod i promatraj svoj dom očima svoje djece - otkrit ćeš da možda aktivnost koja se odozgo čini lijepom nije privlačna na njihovoj visini ili ćeš uvidjeti da igračku koju vole nije tako lako uzeti s police. Promatranje je jedan od ključnih alata Montessori pedagogije.
5. **Odloži i rotiraj**: ne troši novac kupujući puno igračaka. Kupi nekoliko, ali dobrih, i rotiraj ih. Ovaj princip vrijedi i za one koji imaju članove obitelji koji su opsjednuti poklanjanjem igračaka pri svakom posjetu. Sakrij ih u ormar kad dijete izgubi interes i izvadi ih nakon nekog vremena: začudit ćeš se kad vidiš njihov ponovni entuzijazam.

Ako želiš detaljnije saznati kako primijeniti Montessori kod kuće, pripremila sam za tebe webinar "Kako uvesti Montessori kod kuće" i tečaj na Zapi platformi "Montessoriziraj kuću".

2 Što je Montessori aktivnost?

Oslobodite potencijal djeteta, njime ćete izmijeniti svijet. -

Maria Montessori

Početkom 20. stoljeća Maria Montessori utemeljila je pedagogiju koja je iz temelja promijenila način na koji gledamo dijete, ne kao nekoga koga treba neprestano oblikovati, nego kao osobu koja u sebi već nosi snagu za rast, učenje i izgradnju vlastite osobnosti. U središtu Montessori pristupa nalazi se duboko poštovanje prema djetetu, njegovu ritmu, njegovim potrebama i njegovoj prirodnoj želji da svijet upoznaje vlastitim rukama, iskustvom i unutarnjom motivacijom.

Što je dakle Montessori aktivnost?
To je aktivnost:

- u kojoj je fokus na izolaciji jedne karakteristike (npr. pretakanje, rezanje, otvaranje itd.)
- u kojoj djetetu prvo pokažeš sporim pokretima, a zatim ga pustiš da radi samo
- u kojoj dijete ima na raspolaganju sve potrebno kako bi samostalno odradilo aktivnost od početka do kraja (npr. ako reže mrkvu, trebat će mu nožić prilagođen dobi, gulilica, drvena daska, metlica za pokupljanje, posuda za ostatke i posuda u koju će odložiti narezanu mrkvu)

4) Pospremati i čistiti (red i higijena nakon kuhanja)
Dob: 2-8
Materijali: metlica i lopatica (po mogućnosti s gumiranim rubom), spužvica ili krpa; traka (za označiti prostor), bočica s raspršivačem
Cilj: red, briga o prostoru, koordinacija pokreta

Opis: kad kuhanje završi, "rad" se zaokružuje pospremanjem i tu djeca često zasjaje. Da djetetu bude jasno gdje skupljamo mrvice, na podu možeš označiti mali kvadrat trakom: to postaje "mjesto za mrvice". Lopatica s gumiranim rubom olakša skupljanje. Za brisanje radne plohe često su dovoljna dva domaća sredstva: raspršivač s vodom i octom (oko 3/4 vode + 1/4 bijelog ili jabučnog octa) i drugi s vodom i malo sode (oko 9/10 vode + 1/10 sode). Pokaži kružni pokret spužvom, pa brisanje "s lijeva na desno" i "od gore prema dolje" - taj obrazac pokreta kasnije indirektno pomaže i ruci za pisanje.

Montessori pitanja opažanja:
- Gdje su sve mrvice? Možeš li ih "pronaći očima"?
- Što je lakše skupiti: veće komadiće ili sitne mrvice?
- Kako izgleda ploha kad je stvarno čista?

3) Postavljanje stola
Dob: 2-8
Materijali: niski ormarić/polica s priborom, tanjuri, pribor za jelo, čaše; po želji podlošci/placemats (s obrisima)

Cilj: samostalnost, red, osjećaj pripadnosti (“ja doprinosim”)

Opis: postavljanje stola može biti jednostavno (doručak) ili svečanije (ručak, blagdani), ali princip je isti: dijete sudjeluje ako mu je sve dostupno. Ako držite pribor na niskoj polici, dijete može donijeti podloške, tanjure, pribor i čaše. Za najmanje je genijalna Montessori ideja: napravi podloške od tkanine (za svakog člana obitelji jedan) i na njih nacrtaj ili izvezi obrise tanjura, pribora i čaše tako dijete ima “mapu” i lakše bude precizno, bez stalnih ispravaka.

- u kojoj imamo ograničen i čist prostor (npr. pladanj, prostirka, prostor u kuhinji)
- koju ne prekidamo suvišnim riječima
- koju ne ispravljamo (osim u slučaju opasnosti)

5 Montessori aktivnosti u 5 minuta
Aktivnosti koje sam ti pripremila su iz područja praktičnog života, fine motorike i senzorike, one koje ćeš najlakše pripremiti u svom domu i odmah dobiti koncentraciju, interes i želju za daljnjim istraživanjem Montessori pedagogije.

Ako si već duže u Montessori svijetu, ove će te aktivnosti podsjetiti koliko i naizgled jednostavne stvari imaju moć učenja i tihog dječjeg rada.

1) Pretakanje vode
Dob: 18 mjeseci+
Materijali: pladanj, dva mala vrča, mala količina vode, spužvica ili krpica za brisanje.
Cilj: koordinacija pokreta, koncentracija i samostalnost.
Opis: klasična Montessori aktivnost u kojoj dijete vježba pažljivo pretakanje vode iz jednog vrča u drugi. U jedan vrč ulij malu količinu vode, a drugi neka ostane prazan. Pokaži djetetu kako jednom rukom držiš ručku, a drugom po potrebi pridržavaš vrč. Polako nagni vrč i pretoči vodu u drugi. Kad je prvi vrč prazan, možeš reći: "Prazno." Kad se drugi napuni, reci: "Puno."

Važno: ako je dijete mlađe ili primijetiš da riječi nisu potrebne, prezentaciju možeš izvesti i u tišini.
Zatim pokaži kako se voda vraća natrag u prvi vrč. Pokret neka bude miran i spor kako bi dijete moglo pratiti smjer i brzinu vode.

Objašnjenje: pretakanjem dijete razvija kontrolu pokreta i koncentraciju. Ako prolije vodu, pokaži mu kako je obrisati spužvicom kako bi moglo samostalno ispraviti pogrešku.

2) Ribanje (ribež)
Dob: 3-8 (uz nadzor)
Materijali: stabilan ribež, namirnica (jabuka, sir, mrkva...), zdjelica

Cilj: koordinacija, snaga šake, kuhinjska samostalnost

Opis: ribanje je pravi "odrasli posao" koji djeca vole jer odmah vide rezultat. Pokaži jedan jasan pokret (gore–dolje), polako i sigurno, pa prepusti djetetu. Najlakše je krenuti s jabukom ili tvrdim sirom. Ova aktivnost često donese ono najvažnije: "Ja to mogu."

Montessori pitanja opažanja:
- Što se događa s namirnicom kad je ribaš?
- Koji pokret ti je sigurniji: spor ili brz?
- Kako znaš da trebaš stati i provjeriti ruke?

